A cselló ifjú tehetsége

Magyar Zeneművészet kategóriában megyei Prima Primissima Díjra jelölték a törökszentmiklósi, 18 éves Balázs Anitát, aki a Zeneakadémia csellista hallgatója. A már szép nemzetközi és hazai sikereket elért fiatal tehetség portréjából kiderül, hogy miért éppen a gordonkát választotta, ki a példaképe és milyen különleges kapcsolat van művész és hangszere között. (A hangszer mind cselló, mind gordonka néven ismert.)

- Azt hiszem nem nagy merészség, ha arra gondolok, hogy családi indíttatásra lett Önből zenész. Édesapja a törökszentmiklósi zeneiskola igazgatója, maga is aktív zenész, csakúgy, mint az intézményben tanító édesanyja. Miért éppen a gordonkát választotta a hangszerek közül?

- Az édesanyám csellista és én egész kicsi korom óta hallgattam őt, amikor gyakorolt. Már akkor megtetszett a hangszer és magam is sokszor próbálgattam, mit tudok vele kezdeni. Ez érdekes és vicces szituációkat eredményezett, mivel nekem nagy volt a hangszer, de a hangját nagyon szeret-tem és a formája is igazán megtetszett. Valószínűleg ezért van az, hogy ha egy versenyen vagyok, vagy ha fel kell mennem a színpadra, elég, ha megfogom a hangszerem, és egész egyszerűen megnyugszom, jó érzés tölt el. Azt hiszem tehát, hogy anyai ágon öröklődött a csellószeretetem.

- Zenei tanulmányai természetesen a helyi Kodály Zoltán Zeneiskolában kezdődtek. De hol folytatódtak?

- Reevesné Búzás Gabriellánál tanultam Törökszentmiklóson, és már az itteni tanulmányaim vége felé elkezdtem Papp László tanár úrhoz járni, aki a debreceni Zeneművészeti Szakközépiskola tanára. Ott kezdtem a középiskolát is, majd úgy döntöttem, hogy egy évvel hamarabb érettségizek. Most 18 évesen a fővárosban a Zeneakadémián vagyok elsőéves, ahol Mező László, a Bartók Kvartett csellistája a mesterem, aki a felvételire is felkészített.

- Fiatal kora ellenére már nem egy rangos nemzetközi és hazai versenyen bizonyította tehetségét és tudását. Milyen szép sikerekkel büszkélkedhet?

- Öt nemzetközi díjam van, ezek közül a legnagyobb siker a 2006-ban, az ausztriai Liezenben megrendezett versenyen elért első helyezésem. Emellett még háromszor lettem második és egyszer harmadik helyezett más külföldi megmérettetéseken. Van két hazai országos első helyezésem is, 2006-ban nagydíjasként érdemeltem ki az első helyet. Beszélgetésünk után egy héttel ismét az ausztriai Liezenbe utazom, amely az egyik legjelentősebb csellóverseny helyszíne. Sok zenész vesz részt a versenyen, és nagyon magas a színvonal.

- Ezek mind szólista elismerések természetesen, de játszik-e zenekarban?

- Nem, illetve pontosabb, ha úgy fogalmazom, hogy néha. Az Akadémián kötelező, tehát ezt az előírást is teljesíteni kell. De játszottam például a Szolnoki Szimfonikus Zenekarral, játszottam egy francia zenekarral és a Ligeti András által vezényelt korábban MATÁV, most Telekom Zenekarban is közreműködtem. A gordonka eredetileg zenekari hangszer, a zenekari kíséret része, de ma már szólóhangszernek is tekinthető. Nagy megtiszteltetés volt számomra, amikor mint szólista léphettem fel a szolnoki szimfonikusokkal.

- Azt a laikus is tudja, hogy a hegedű vagy a zongora esetében mennyire fontos a hangszer, vannak világhírű és rendkívül drága darabok. Így van ez a cselló esetében is?

- Igen. Itt is vannak nagy nevek és nagy árak, de vannak igazi tömegterméknek számító darabok is. Egyszer egy svájci boltban láttam – alig akartam hinni a szememnek – egy csellót, amely mintegy öt és félezer forintnak megfelelő frankba került. Talán egyszer használatos hangszer volt… Szóval, párezer forinttól többszázezer forintig terjed az ár.

- Mennyire fontos a csellóművész számára, hogy a saját hangszerén játsszon?

- Elengedhetetlen. Az csak egy dolog, hogy minden hangszer mérete más, de nagyon különleges kapcsolat tud kialakulni művész és hangszere között. Én például, pláne éles helyzetben, nem tudnék úgy odafigyelni, megfelelően koncentrálni, ha nem a saját hangszeremen kellene játszanom. Nem is szólva arról, hogy nyilván hamisan is játszanék más hangszerén, mivel mindenkién más a fogás.

- Visszatérve tanulmányaira, milyen hosszú ideig jár majd a Zeneakadémiára és milyen végzettséget ad majd az iskola az Ön számára?

- Három plusz kétéves a képzés. Az első három év után újra felvételizni kell, majd ha ez sikerül, következhet az ún. master-képzés, melynek eredményeként művésztanári diplomát kapunk.

- Milyen jövőt képzel el magának? Koncertezés vagy tanítás?

- Koncertezés. Szólista szeretnék lenni, ha sikerül, de természetesen később tanítanék is.

- Ki a legismertebb csellista? Van-e példaképe?

- Akinek talán legtöbben hallották a nevét, az Pablo Casals, ő tette szólóhangszerré a csellót. Őt azután sok kiváló művész követte. Az én példaképem Fenyő László, aki még csak 33 éves, de szerintem ma a legjobb. Ezt jelzi egyébként az is, hogy ő nyerte a legutóbbi Pablo Casals Emlékversenyt.

- Mennyire gazdag a csellóirodalom? Van miből játszaniuk a szólistáknak?

- Igen, szerencsére bőven vannak művek, van miből válogatni. Hajdani magyarországi működése okán külön is megemlíteném Popper Dávidot, aki korának népszerű gordonkaművésze volt és sok-sok szalondarabot írt csellóra, amelyeket nagyon gyakran játszunk.

- Hol foglal helyet a cselló a hangszerek rangsorában egy zenekar esetében?

- Rangsorról nem beszélnék. A csellónak mély hangja van, régebben basszus hangszernek használták az elődjét. Inkább arról lehet beszélni, hogy csúnya szóval, „slágerhangszerek" vannak, mint a zongora vagy a hegedű. A legtöbb gyerek ezeken szeretne tanulni.

- Hogyan fogadta, hogy Törökszentmiklósról jelölték a Prima Primissima Díjra?

- Hihetetlenül meglepődtem, hiszen azt gondoltam, hogy egy ilyen elismerése idősebbeket jelölnek csak. Nagy megtiszteltetésnek tartom és nagyon boldoggá tett.

Turcsányi János

A cselló a férfihang hangterjedelmében „énekel", így a hegedűcsalád basszustagja. Az 1850-es évekig a térdek között tartva játszottak rajta, ezután a módosítható hosszú támasztóláb lehetővé tette a hangszer földre helyezését. Mérete nagyjából a hegedű kétszerese, öblös teste gazdagon zengő, nagy vívőerejű hangot biztosít. A 20. század kiemelkedő csellistái: Pablo Casals, Jacqueline du Pré, Pierre Fournier, Paul Tortelier és Msztyiszlav Rosztropovics.